

Ἄλλ' οἱ τῆς Βρασιλίας ἐκ φύσεως σχεδὸν ὑπερέβησαν ὅ,τι ἡ τέχνη κατέρθωσεν ἐν Ἀγγλίᾳ. Τίς πιστεύει ὅτι ὁ χοῖρος ὅστις ἐξικονίζεται ἐνταῦθα, γεννητόρας εἶχε τὸ κατ' ἀρχὰς χοῖρους ἐκ τοῦ εἶδους ἐκείνων οἵτινες περιφέρονται κατὰ λόχους καὶ διολογίας εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν νήσεων τοῦ Αἰγαίου; Τὸ δύσμορπον τοῦτο ζῷον εἶναι ἀξιοσημείωτον διὰ τὸ ὑπερβολικώτατον λίπος τῆς ῥάχιδος του τὸ ὁποῖον σχηματίζει περὶ τὸν τράχηλον ὥσπερ κύρτωμα καμήλου. Τὰ ὠτά του εἶναι εὐθυτενῆ, τὰ ὀστέα μικρά, οἱ δὲ πόδες τόσον βραχεῖς, ὥστε ἡ κοιλία του ἐγγίζει σχεδὸν τὴν γῆν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Ἐγχειρίδιον Ἠθικῆς, ἐν ᾧ προσετέθη καὶ σύντομος θεωρία μετὰ κανόνων τῆς ἀναλυτικῆς καὶ συνθετικῆς μεθόδου. Ὑπὸ τοῦ Κ. Ν. Βάμβα, καθηγητοῦ τῆς φιλοσοφίας καὶ ῥητορικῆς ἐν τῷ Ὁθωνεῖῳ Πανεπιστημίῳ — Ἐν Ἀθήναις. — Ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σ. Κ. Βλαστοῦ, 1853. Εἰς 8ον, Σελ. 100.

Ἐν τῷ μέτῳ τοῦ πλήθους τῶν βιβλίων τῶν πλημυριζόντων ἡμᾶς καὶ καθ' ἐκάστην γινομένων καὶ ἀπογινόμενων, ἡ ἔλλειψις βιβλίων σπουδαίων, καὶ ἰδίως ἐγχειριδίων διδακτικῶν, πρὸ πάντων τῶν εἰς τὴν ἠθικὴν μόρφωσιν τῆς καθ' ἡμᾶς νεολαίας ἀπορῶντων, ὁσημέραι καθίσταται ἐπισημειωτέρα. Ὅθεν ἀσμενέστατα ἀναγγέλλομεν τὴν ἐκδοσιν τοῦ ἀξιολόγου ἐγχειριδίου ἠθικῆς ὑπὸ τοῦ σεβασμίου καὶ κοινωφελεστάτου διδασκάλου, τοῦ Κ. Ν. Βάμβα.

Τὸ ἐγχειρίδιον τοῦτο εἶναι εὐληπτος καὶ μεθοδικὴ ἐπιτομὴ τῆς ἐν τοῖς στοιχείοις τῆς φιλοσοφίας (1838) τοῦ αὐτοῦ διδασκάλου περιεχομένης ἠθικῆς, ἵνα διδάσκηται εἰς τὰ τοῦ δευτέρου βαθμοῦ τῆς ἐγκυκλίου παιδείας σχολεῖα, ἐν οἷς καὶ τῆς ὅλης φιλοσοφίας διδασκαλία εἶναι ἀνέφικτο, καὶ ἀναγινώσκηται ὑπὸ τῶν μὴ δυναμένων εἰς τὸ ὅλον σύνταγμα νὰ ἐγκύψωσιν· ὅθεν συνετέχθη αὐτοτελῶς ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ.

Τὸ φιλοσοφικὸν σύστημα εἰς ὃ ἀνήκει κατ' οὐσίαν ἡ παρούσα ἠθικὴ εἶναι τὸ τοῦ φιλέλληρος φιλοσόφου Φραγκίσκου Θυρώτου (François Thurot, Introduction à l'étude de la Philosophie etc), τὸ ὁποῖον ἀνήκει εἰς τὴν Σκωτικὴν αἵρεσιν τὴν τοῦ Ρεϊδίου δηλαδὴ Στεβάρτου κτλ., τὴν τασοῦτον ἐπωρελῇ κατασταθείσαν εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς σχολικῆς ἥτοι κλασικῆς φιλοσοφίας.

Τὸ σύστημα τοῦτο, ἂν δὲν ἔχῃ τὴν ὑπὸ τινων ἐγκωμιαζομένην ἀρετὴν τοῦ νὰ πηγάζῃ ἐξ ἀρχῶν κεκρυμ-

μένων εἰς τὰς νεφελώδεις χώρας τῆς μεταφυσικῆς, εἶναι ὅμως εὐληπτον, σαφές, ἀναπαυστικὸν τῶν μὴ σφύδρα ἀνησυχῶν καὶ παραδόξων πνευμάτων, καὶ παραμυθητικὸν τῶν ἀνθρώπων. Ἐν δὲ τῇ ἠθικῇ ὁμολογοῦν ὅτι ἡ πρώτη ἀρχὴ τῆς ἠθικότητος εἶναι αὐτὸς ὁ Θεός, εὐρίσκει τὴν ἐν τῷ κόσμῳ παραγωγὴν αὐτῆς ἐν αὐταῖς ταῖς συναισθηματικαῖς δυνάμει τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τῶν ὁποίων τὴν ἀρμονικὴν ῥύθμισιν τείνει. Οὕτως ἡ ἐνότης τῶν συγκροτουσῶν τὸ ὅλον σύστημα ἀληθειῶν κατορθύεται ἄνευ παραδόξων, ἄνευ κλόνων, καὶ ἄνευ ῥεμβασμῶν.

Τὰ δὲ περὶ τῆς μεθόδου, τὴν ὁποῖαν εἰκότως ὁ Κ. Βάμβα θεωρεῖ ὡς ἀναγκαῖον ἐπίμεινον ἠθικῆς, εἰς τὰς γνωστικὰς ἡμῶν δυνάμεις ἀναφερόμενα, καὶ τοι ἰδίως εἰς τὴν λογικὴν ἀντικεῖν, ἐξετέθησαν κατὰ τὸ σύστημα τῆς λογικῆς τοῦ Φραγκίσκου Ἰακίερου, ὅπερ εὐστοχώτατα τὰ περὶ τῆς μεθόδου ἔχει ἐκτεθειμένα.

Εἶναι λοιπὸν τὸ ἀναγγελλόμενον ἐγχειρίδιον πολλοῦ λόγου ἄξιον, εὐσύντακτον, γλῶσσαν ἔχον ὁμαλὴν καὶ καθρεῦουσιν, ἥτις διακρίνει πάντα τὰ συγγράμματα καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Κ. Βάμβα ἀναπληροῖ δὲ οὐσιώδη τινὰ ἀνάγκην τῆς ἐν τοῖς τοῦ δευτέρου βαθμοῦ σχολείοις, ὡς εἵπομεν, διδασκαλίας, καὶ ὡς τοιοῦτον συνιστᾶται εἰς τὴν φιλοσπουδὸν νεολαίαν καὶ εἰς τοὺς φιλομούσους διδασκάλους καὶ καθηγητάς.

Ἄλλ' ἡ Πανδώρα, ἀτμενέστατα ἔχεται τῆς ἀπορμῆς ταύτης διὰ νὰ ὑπομνήσῃ πάσων κοινωφελῶν ἰγώνων ἀμοιβὴ εἶναι ἡ παρά τοῦ ἔθνους εἰς τὸν σεβαστὸν διδάσκαλον Βάμβαν ἀπονεμομένη εὐγνωμοσύνη.

Σπουδάζων ἔτι ἐν Παρίσις ἐξέδωκε (1813) ἀξιόλογον ῥητορικὴν ἀπέχουσαν τῆς σχολαστικῆς ἐρεσχολίας, ἥτις εἶχε κατακλύσει τὴν ἀρχαίαν ῥητορείαν, καὶ παρέχουσαν εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἀνακύπτουσαν τότε Ἑλληνικὴν νεολαίαν, γεῦσιν τῶν καλλωνῶν τῆς εὐρωπαϊκῆς γραμματικῆς. Ὅπως ἐνθουσίασεν, ὁ πόσον ὠρέλῃς τὸ σύγγραμμα τοῦτο μαρτυροῦσιν αἱ πρὸ ἡμῶν. Ταύτης δὲ τῆς ῥητορικῆς, κατὰ πολλὰ βελτιωθείσης καὶ διορθωθείσης, δευτέρα ἐγένετο ἐκδοσις ἐν Ἀθήναις. Ἐν τούτῳ τῷ συγγράμματι ὁ διδάσκαλος, ἀποσειῶν τὴν ἄλυσιν τῶν σχολαστικῶν προλήψεων, συντάσσεται μετὰ τοῦ σιφοῦ Κοραῆ τοῦ ὁποίου ἦτο συμπολίτης καὶ φίλος.

Τὴν διὰ τῆς ῥητορικῆς ἐνέργειαν θεωρῶν ὡς δραστηρώτατον μέσον τῆς ἐπανορθώσεως τοῦ ἑθνικοῦ ἥθους, ἐξέδωκεν ἐν Ἀθήναις (1851) ἐγχειρίδιον τῆς τοῦ ἱεροῦ ἀμβωνος ῥητορικῆς, ἀκριβῶς προσηρμοσμένον εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ παρ' ἡμῖν κλήρου καὶ οὐσιώδη τινὰ ἑλλειψιν ἀναπληροῦν.

Περὶ τὸ 1815 προσκληθεὶς εἰς τὴν Χίον ὠργάνισεν ἐκείνους τὸν τελευτῇ ῥάρον τὸν φωτίζοντα τὴν ἐν τῷ σκότει ἐτι κλυδωνιζομένην Ἑλλάδα. Ἀνὴρ εἰπερ τις ἄλλος ἀρχικὸς καὶ παιδαγωγικὸς, ἐμπνέων ἀγάπην πρὸς τὰ καλὰ, ἀσκητικὸς, μεθοδικός, εὐκρινής, τασαύτην ἔσχε καὶ τοσοῦτον ἀγαθοποιὸν ἐπὶ ῥοσὴν ἐπὶ τῶν διδασκάλων καὶ τῶν ἐφόρων, ὥστε ἤρκει νὰ προτείνῃ τί διὰ νὰ νομοθετηθῇ καὶ νὰ ἐκτελε-

εθῇ μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας. Καὶ προέτεινε πλείστα καὶ κάλλιστα ὧν οὗτος ἦν καὶ εἰσηγητὴς καὶ ἐκτελεστής. Ἡ ὁμόνοια τῶν διδασκάλων καὶ ὁ διακαὴς ζῆλος, ἡ συρροὴ τῶν μαθητῶν, οἱ ἄχρι τοῦδε τὴν Ἑλλάδα ὠρελοῦντες καρποὶ τῆς ἀπ' αἰαίοις μὲν ἰδρυθείσης ἐκείνης Ἀκαδημίας, ὡς πρῶτον δὲ καὶ ἀγνότατον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας θύμα πεσοῦσις, πάντα ταῦτα μαρτυροῦσιν ὅποσον δύναται ἐνὸς ἀνδρός φιλογένεια καὶ ζῆλος.

Βλέπων τὴν ἀθλιότητα τῶν ἐν τῷ μέσῳ τῆς παρακμῆς γινομένων γραμματικῶν, συνέταξε τεχνολογικὸν κατὰ τὸ τοῦ Ματθαίου, μετατρέψας αὐτὸ πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς Ἑλληνικῆς νοολογίας. Τὸ βιβλίον τοῦτο ἐξεδόθη ἐν τῷ ἐν Χίῳ τυπογραφίῳ (1816)· ἀλλὰ κατὰ τὴν πανωλεθρίαν, ἀπάντων τῶν ἀντιτύπων ἀφανισθέντων, ἐν περισσῶν ἐστάλη ὑστερον εἰς Βενετίαν ἐνθα μετατυπωθεῖσα ἡ γραμματικὴ αὕτη δραστηρίως συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀπὸ τῶν σχολαστικῶν δεσμῶν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος. Ἐν τούτοις ὁ μακαρίτης Βερβολομαῖος, ἀνυπόπτως ἐκδοὺς καὶ αὐτὸς τὴν αὐτὴν γραμματικὴν, μετέβαλε μόνον αὐτὴν εἰς ἐρωταπόκρισιν. Τὸ πόνημα τοῦτο ὁ Κ. Βάμβας ἐπιθεωρήσας καὶ βελτιώσας ἐξέδωκε τὸ δεύτερον ἐν Ἀθήναις (1846)· οἱ δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει τυπογράφοι ἀπένειμον αὐτῷ τὴν ἐπιζήμιον τιμὴν τῆς τυποκλαπίας, ἐκδόντες αὐτὸ αὐτόθι. Τὸ ἐπίσης κατὰ τὸ τοῦ Ματθαίου φιλοπονηθὲν συντακτικὸν καὶ κατὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ἡμετέρας νοολογίας διασκευασθὲν, ἐξεδόθη ἐν Κερκύρᾳ (1828) καὶ τὸ δεύτερον ἐν Ἀθήναις (1846).

Ἡ γραμματικὴ τῶν προκαταρκτικῶν σχολείων μετὰ παραλληλίσας πρὸς τὴν νεωτέραν γλῶσσαν, ἐξεδόθη ἐν Σύρῳ καὶ ἐκτοτὲ ἐξῆκς μετετυπώθη. Ἀλλὰ, καὶ εἰρήσθω τοῦτο ἐν παρόδῳ, τοιοῦτοι εἶναι οἱ δεσμοὶ ἃς τὸ βιβλιοπορικὸν μονοπώλιον περιβάλλει ἀφανῶς εἰς τὰ παρ' ἡμῖν σχολεῖα, ὥστε ὅλα σχεδὸν τὰ ἀντίτυπα τῆς γραμματικῆς ταύτης, καὶ τὰ πλείστα τῶν πρὸ αὐτῆς, ἐδαπανήθησαν εἰς τὰς ἐπαρχίας τοῦ ἐξω γένους, ἐνθα οἱ διδάσκαλοι, μὴ ἔχοντες νὰ ὑπηρετήσωσιν εὐτελεῖ συμφέροντα, εἶναι ἐλεύθεροι εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν βιβλίων.

Ἀλλ' ἡ ἐν Χίῳ τὸ πρῶτον ἐκδοθεῖσα γραμματικὴ δὲν ἦτο τὸ μόνον αὐτόθι φιλοπονηθὲν βιβλίον τοῦ διδασκάλου. Ἐκεῖ συνέταξε τὰ στοιχεῖα τῆς φιλοσοφικῆς ἠθικῆς, ἐκδοθέντα ἐν Βενετίᾳ (1818). Αὕτη δὲ εἶναι ἡ πρώτη παρ' ἡμῖν καὶ τοι φιλοσοφικῶς, ὅμως εὐληπτικῶς ἐκτεθειμένη ἠθικὴ καὶ εἰς τὸν λαὸν ἐρικτὴ. Ταύτης ἐγένετο ἐν Ἀθήναις δευτέρα ἐκδοσις κατὰ πολλὰ μεταβεβλημένη ἐπὶ τὸ βέλτιον, κατὰ τε τὰ περιεχόμενα καὶ τὸ λεκτικόν. Σημειώτεον δὲ ἐνταῦθα, ὅτι συγκρίνοντες τὸ λεκτικὸν τῆς α'. πρὸς τὸ τῆς β'. ἐκδόσεως, εἰ καὶ ὁ μεταξὺ χρόνος εἶναι ἐλάττων τῶν τριάκοντα ἐτῶν, τοσαύτην πρόοδον παρατηροῦμεν εἰς τὴν γραπτὴν τοῦ ἔθνους γλῶσσαν, ὥστε θαρρῶντως λέγομεν ὅτι εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν τοιαύτης ἄλλο παράδειγμα δὲν ὑπάρχει. Ἀλλ' ὁ διδάσκαλος ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς διαπλά-

σεως τῶν μαθητῶν μεριμνῶν δὲν ἐξέδωκε ταύτην μόνον τὴν ἠθικὴν. Εἰς τὸ ἐν Σύρῳ γυμνάσιον ἐδίδαξεν ἐν χειρογράφῳ τὴν ἠθικὴν, κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Μεληχίου Γινόγου· αὐτόθι ἐξέδωκεν εὐαγγελικὴν ἠθικὴν ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ μεταφραθεῖσαν (1834) ἣν καὶ ἐδίδαξε, καὶ ἦδη ἐκδίδει τέταρτον σύγγραμμα ἠθικῆς, τὸ ἀναγγελλόμενον. Τῶν τεσσάρων ταύτων ἠθικῶν συγγραμμάτων ἡ ἐκπόνησις μαρτυρεῖ τὸν ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς μαρρώσεως ζῆλον τοῦ ἀνδρός, καὶ τοῖς ὑπὲρ αὐτῆς καταδληθέντας ἀγῶνας αὐτοῦ.

Ὁ χαρακτὴρ τῆς διδασκαλίας τοῦ ἀνδρός ἐν γένει, καὶ περὶ τὰ Ἑλληνικὰ μαθήματα ἰδίως, εἶναι ἡ εὐκρίνεια, ἡ μετριοφροσύνη, δι' ἣν οὐδ' ἴχνος ἐμφανέται ἐπιδεικτικῆς τινος πολυμαθείας, καὶ τὸ πανταχοῦ ὠφέλιμον καὶ ἠθοποιὸν τοῦ διδασκάλου· τοιοῦτος δὲ χαρακτηρίζεται καὶ εἰς τὰς εἰς ἐκλεκτοὺς τινὰς λόγους τοῦ Δημοσθένους σημειώσεις αὐτοῦ (1849).

Ἐν τῷ γυμνασίῳ Σύρου, ὅπερ ὠργάνισε καὶ κατηγάγε, καλλίστην γενεὰν μαθητῶν διαπλάσας, ἐδίδαξε πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ φιλοσοφίαν κατὰ τὸ προμηθεῖν σύνταγμα τοῦ Θυρώτου, ἐκλεκτικῶς αὐτὸ καὶ σκοπιμώτερον· κατάρτισας πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς Ἑλληνικῆς νοολογίας· τοῦτο δὲ τὸ πόνημα μετὰ μεγάλων βελτιώσεων ἐξεδόθη ἐν Ἀθήναις (1838).

Ἐὰν εἰς τὰ ἄχρι τοῦδε συγγράμματα τοῦ διδασκάλου προσθέσωμεν ὅσα κεῖνται ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ αὐτοῦ ἀνέκδοτα χειρογرافα, θέλομεν παρατηρήσει, ὅτι κατὰ τὸ πλῆρες ἀγῶνων στάδιον αὐτοῦ, δύναται νὰ συγκαταριθμηθῇ μετὰ τῶν παρ' ἡμῖν πολυγράφων. Δὲν πρέπει δὲ νὰ λησμονήσωμεν οὐδὲ τοὺς ἐπ' αἰετωνος καὶ ἐν ἄλλοις δημοσίοις τόποις πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἐκφωνηθέντας λόγους αὐτοῦ· διότι ποῖον ἐθνικὸν ἔργον τελεῖται, ποῖος ἀγαθὸς καὶ κοινωφελὴς ἀνὴρ ἐξαλείφεται ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν ζώντων, καὶ ὁ γραιὸς Βάμβας, ὡς πατριάρχης λογίων, ὡς κοινὸς πατήρ, δὲν προσκαλεῖται, δὲν προσέρχεται πολλακίς αὐθόρμητος διὰ νὰ ἐμφυχώσῃ, νὰ παραμυθήσῃ, καὶ τὸν χαρακτὴρα τοῦ διδασκάλου νὰ καταστήσῃ σεβαστὸν καὶ προσφιλῆ; Ποίου σχολείου δὲν εἶναι ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἢ τοῦ διευθύνοντος προσκεκλημένος ἑφορός;

Ἀλλ' ὁ Κ. Βάμβας οὐ μόνον ὡς συγγραφεὺς καὶ διδάσκαλος καὶ διευθυντὴς ἐν Παρίσις, ἐν Χίῳ, ἐνθα πρωτανεὺσας ἐδίδαξε ἐξ ὅλα ἐτῶν (1815-1831), ἐν Ἑπτανήσῳ, ἐνθα κατέλιπε προσφιλεστάτας ἀναμνήσεις καὶ συνετέλεσεν εἰς τὸ ν' ἀναζωπυρήσῃ τὸ ἔναυσμα τῆς ἐθνικῆς παιδείας, ἐν Σύρῳ, ἐνθα δι' ἑλλησπιν καθηγητῶν μετ' ἀκμαίου ζήλου ἐδίδασκε πλὴν τῆς Ἑλληνικῆς καὶ τῆς φιλοσοφίας καὶ μαθηματικά καὶ τὴν κατὰ Βλαῖρον φιλολογίαν μετὰ ῥητορικῶν γυμνασμάτων, ἀπερ τότε καὶ μόνον ἀνεφάνησαν, καὶ τοιοῦτον σέβας ἐνέπνεε διὰ τοῦ μετριοφρονος ὀνόματος ἐπιστάτης, ὥστε οὐ μόνον ἀπαρέγκλιτος ἐπεκράτει ἠθικὴ καὶ ἀδελφικὴ ὁμόνοια μεταξὺ διδασκάλων καὶ μεταξὺ μαθητῶν, ἀλλὰ καὶ αἰδῶς τοιαύτη ὥστε κάμπτων τὴν εἰς τὸ γυμνάσιον ἀγούσαν εὐλαδῆ τινὰ σιωπὴν εἰς τοὺς πάντας ἐπέεργεν· οὐ μόνον, λέγω, ὡς συγγραφεὺς καὶ διδάσκαλος τοιοῦτος ἀνεδείχθη

ὁ Κ. Βάμβας, ἀλλὰ καὶ ὡς πολίτης κάλλιστα παρέσχε παραδείγματα· διότι καὶ τοῦ ἐθνικοῦ περὶ πάντων ἀγῶνος ἐπὶ τινι χρόνον μετέσχε μετὰ τοῦ ἀοιδίμου Ἰψηλάντου καὶ συστρατευσάμενος, καὶ συμπάθων, καὶ συμβουλεύσας, καὶ παραμυθίσας, καὶ μαχητὴς τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς πίστεως. Ἐκοιτῶν δὲ ἡ ἀγνή καὶ ἐνθερμος αὐτοῦ φιλοπατρία κατὰ πᾶσαν ἐπίσημον περίστασιν τοῦ ἔθνους ἀνέλαμψε.

Τοιοῦτος ὁ Ν. Βάμβας, καὶ τοσαῦτα ἐμόχθησεν ὑπὲρ τῆς πατρίδος τὴν ἡποίαν βλέπει σήμερον ἐν μέρει ἐλευθέραν καὶ εἰς μέγα ἀτενίζουσιν μέλλον. Εἰ καὶ γεγενηκὼς δὲν παύει διδάσκων καὶ πλουτίζων τὸ ἔθνος διὰ κοινωφελῶν συγγραμμάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων συγκαταλέγεται μάλιστα καὶ τὸ προκείμενον τῆς ἡθικῆς ἐγχειρίδιον.

ΡΟΔΟΝ ΤΟ ΠΟΛΥΑΝΘΟΝ.

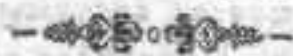
Rosa multiflora. — Class. *Scosandria*
Polygynia.

R. multiflora, corrymbosa, caule petiolisque aculeatis, foliolis septenis ovatis pubescentibus, stipulis bracteisque argute serratis, germinibus pedunculisque inermibus, calycibus, pinnatifidis, stylis elongatis. (Nob.)

Τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ ῥόδου μετηνέχθη ἐξ Ἰαπωνίας τὸ πρῶτον ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὸ 1804, κκειῖθεν δὲ μετεκομίσθη καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς τῆς Εὐρώπης μέρεσιν, ἴσως δὲ καὶ ἐν Ἑλλάδι, ὅπου εὐδοκιμεῖ καλλιεργούμενον καὶ ἐν ταῖς γάστροις καὶ κατὰ γῆς· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκφέρει πᾶμπολλα ἀνθῆ, καὶ οἱ κλάδοι αὐτοῦ αὐξάνουσι ταχέως, χρῆζει ὑποστηρίγματος μάλιστα γερραδίων, ὅτε παριστᾷ καθ' ὅλον τὸν Μάϊον μῆνα ὡραίαν θέαν διὰ τὴν ταχείαν αὐτοῦ βλάστησιν, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀνθῶν, ὧν ἕκαστον ἔχει μέγεθος κοινῶς ὡς ἕγριστα ῥόδου, καὶ τὸ αὐτὸ ζωηρὸν χρῶμα, ὅπερ ἐνίοτε φαίνεται κατ' ἀρχὰς μὲν πυρρὸν, ἀκολουθῶς ὁμῶς ἐκχρωματιζόμενον βαθμυδὸν καθίσταται ὑπέρυθρον, εἴτα ὑπόλευκον, καὶ ἐπὶ τέλους σχεδὸν λευκόν. Ἡ ἀνθισις γίνεται ἐν εἴδει κορύμβου, ἕκαστος τῶν ὁποίων φέρει πολλάκις μέχρι τῶν δεκαπέντε καὶ ἐπέκεινα ἀνθῶν, ἀναδιδόντων ὁσμὴν ἐλαφρὰν μὲν πλὴν ἡδίστην. Οἱ καυλοὶ λεῖοι καὶ γλωσσοειδῆς ἐν ἀρχῇ, φέρουσι κέντρα ὑπέρυθρα, καμπύλα καὶ στερεά, κείμενα ἀνά δύο ἢ τρία περὶ τὴν βάσιν τῶν φύλλων, ἃ ὡσπύτως εἰσὶ χρώματος χλωροῦ μὲν πλὴν τείνοντος πρὸς τὸ ὑπόξανθον.

Πολλαπλασιάζεται δὲ τὸ φυτὸν τοῦτο εὐκόλως διὰ μεταφυτεύσεως ἢ καταβολῆς κλώνων καὶ μοσχευμάτων.

Ι. ΔΕ. ΚΙΓΑΛΛΑΣ.

ΠΑΝΘΡΑ.

—ο—

ΠΡΟΫΓΓΑΙΑ ΕΝ ΜΟΝΑΧΩ. Ὁ βασιλεὺς Λουδοβίκος τῆς Βαυαρίας, ὁ φιλέλλην, φιλόμουτος καὶ φιλότεχνος ἐκεῖνος ἡγεμὼν, ὃν δικαίως ἡ κοινὴ τῆς Εὐρώπης γνώμη ἀπεκάλεσε τὸν Γερμανὸν Περικλῆν, ἀνεγείρει ἤδη ἐν τῇ πόλει ἣν ἐκόσμησεν εἰς Ἀθήνας τῆς Γερμανίας, καὶ τοι μὴ πλῖον ἐπ' αὐτῆς βασιλεύων, πολυτελεῖ προϋλαίαν, ἄγοντα πρὸς τὴν θαυμασίαν γλυπτοθήκην αὐτῆς. Εἰσὶ δ' αὐτὰ ἔργα τοῦ περιωνόμου ἀρχιτέκτονος Κλέντζε, καὶ, ἐκ λευκοῦ Τυρολίου λίθου κατεσκευασμένα, ἔχουσι περίπου τὸν ῥυθμὸν τῶν Ἀθηναίων προπυλαίων, καθ' ὅτον αὐτὸς συμβιβάζεται πρὸς τοῦ Μονάχου τὸ κλίμα, καὶ κοσμοῦνται ἐκτέρωθεν δι' ἐνὸς ἀετώματος, 64 ποδῶν μῆκος, 10 ποδῶν ὕψος ἔχοντος, καὶ περιλαμβάνοντος ἀγάλματα ἀνδρουλήκη, μέρος μὲν ἐργασθέντα, μέρος δὲ σχεδιασθέντα ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ Φειδίου, τοῦ ἀποθανόντος Σχβαντάλερ, καὶ ἀναφερομένων εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος, καὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ βασιλέως Ὁθωνος.

Τὰ ἀγάλματα τοῦ ἐνὸς τῶν ἀετωμάτων ἀπερὶ ἀναφέρονται εἰς τὸν Ἑλληνικὸν ἀγῶνα, εἰσέτι δὲν ἡτομιάσθησαν· τὰ δὲ τοῦ ἐτέρου εἰσὶ τὰ ἐξῆς· Ἐν τῷ μέσῳ παρίσταται ὁ βασιλεὺς Ὁθων, εὐθρόνος καὶ ἐν ἀρχαίᾳ ἀναβολῇ. Δεξιόθεν δ' αὐτοῦ ἵσταται Ἑλλήν ἱερεὺς τὸν σταυρὸν διὰ χειρὸς ἔχων, καὶ παρ' αὐτὸν ποιητὴς κρούων λύραν, παρὰ δὲ τὸν ποιητὴν ἐπιστήμων, κρατῶν ἀνεπτυγμένον πίνακα. Ἐπέκεινα τούτου κάθηνται εἰς ἑρῆδος καὶ εἰς πίκας, πρὸς τὸν ποιητὴν ἀφορῶντες καὶ τῶν ἀσμάτων αὐτοῦ ἀκροώμενοι. Περαιτέρω δ' ἐκτελεῖται ἀνασκαφή, καὶ ἐν αὐτῇ ἀνευρίσκεται τετράγωνος Ἑρμῆς Βάκχου, καὶ ἐν τῇ γωνίᾳ, γεωμέτρης τὰ ἐργαλεῖα τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ κρατῶν, στηρίζεται ἐπὶ ἐστεμμένῳ ἀρότρου. Ἀριστερῶς δὲ τοῦ βασιλέως ἵσταται ἀνὴρ ἐνοπλος, καὶ παρ' αὐτὸν ἔμποροι στηριζόμενοι ἐπὶ ἀφλάστων καὶ πηδαλίου, καὶ ἐπέκεινα γεωργὸς γονυπετῶν, καὶ ἀπαρχὰς φέρων σίτου καὶ σταφυλῶν. Μετ' αὐτὸν δὲ δύο οἰκοδόμοι, ἐν τῷ ὕδατι μέχρι τῆς ὀσφύος ἱστάμενοι, οἰκοδομοῦσι λιμένα, καὶ πέραν ἁλιεὺς καθέλκει τὸ ἀκάτιον εἰς τὴν θάλασσαν, ἐφ' ἧς δελεαίνες φαίνονται ἐπιπαιζόντες.

Τὰ ἀριστοτεχνήματα ταῦτα, κινουντα τὸν θαυμασμὸν πάσης τῆς Γερμανίας, θέλουσιν αὐξήσει τὴν εὐκλείαν τοῦ μεγάλου προστάτου τῶν τεχνῶν καὶ τὴν λαμπρότητα τῆς πόλεως δι' ἣν κατασκευάζονται· δι' ἡμᾶς δὲ ἰδίως ἔχουσι σημασίαν ἀνωτέραν, καὶ παρέχουσιν ἀφορμὴν νέας εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν ἡγεμόνα ὅστις καὶ ἀγωνιζομένους μᾶς ὑπεστήριξε, καὶ εἰς ἔθνος αὐτὸς ὁργανισθέντας μᾶς ἡγάπησεν· διότι εἰσὶν ἡ ἐκφρασις τῆς βασιλικωτέρας διανοίας καὶ τῆς φιλελληνικωτέρας διαθέσεως. Δι' ὑψηλοτέρας γλώσσης οὐδέποτε ἐδόθησαν ὑψηλότεραι συμβουλαί, οὐδέποτε καλλιτεχνικὴ ἐμπνευσις ἐγένετο πιστο-